

Н. У. АНТОНАВА, Г. А. ГАЛЯШ

Беларуская мова

1

сонца

хмара

птушка

дом

школа

лес

город

СЯМ'Я

тата

мама

пошта

крама

возера

кветка

вёска

поле

Н. У. Антонова, Г. А. Галяш

Беларуская мова

Вучэбны дапаможнік для **1** класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

*Датушчана
Міністэрствам адукацыі
Рэспублікі Беларусь*

МІНСК
НАЦЫЯНАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ АДУКАЦЫІ
2017

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922
А72

Рецэнзенты:

доктар педагагічных навук, прафесар кафедры методык дашкольнай адукацыі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка» *Н. С. Старжынская*;
метадычнае аб'яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі «Сярэдняя школа № 16 г. Мінска» (намеснік дырэктара па вучэбнай рабоце, настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *Ю. В. Бялова*)

Умоўныя абазначэнні:

— выканай маўленчае практыкаванне;

— уважліва паслухай;

— прачытай самастойна;

— прачытай і запомні народную мудрасць.

Антонана, Н. У.

А72 Беларуская мова : вучэб. дапам. для 1-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з рус. мовай навучання / Н. У. Антонана, Г. А. Галяш. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2017. — 64 с. : іл.
ISBN 978-985-559-875-7.

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922

ISBN 978-985-559-875-7

© Антонана Н. У., Галяш Г. А., 2017
© Афармленне. НМУ «Нацыянальны інстытут адукацыі», 2017

Змест

Наша мова	4
Я і мая школа	6
Я і мая сям'я	14
Я і мае сябры	24
Я і мае справы	30
Я і навакольны свет	38
Мясціна, дзе я жыву	46
Я і мая мова	62

НАША МОВА

Як Мікітка сукенку з'є

НАСТАЎНИЦА І ВУЧНІ

Азбука агарода

ВУЧЭБНЫЯ РЭЧЫ

Чаму пачырванеў Вадзік?

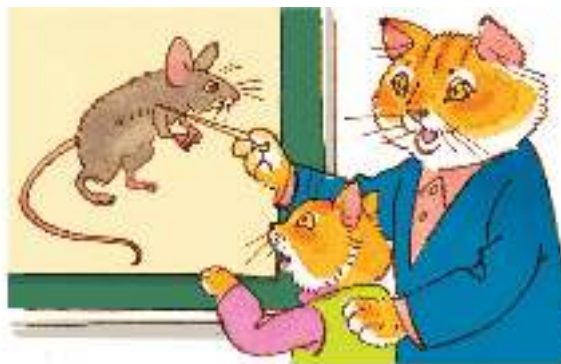
ШКОЛЬНЫЕ ПАМЯТКАНИ

Вясёлы перапынак

ВУЧЭБНЫЯ ЗАНЯТКІ

Якая літара лепшая?

Расклад урокаў

Серада

Чацвер

1.

1.

2.

2.

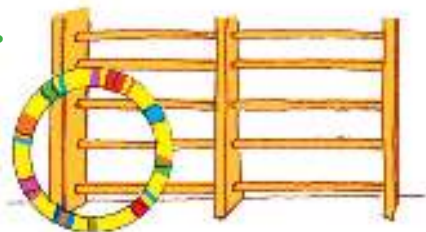
3.

3.

4.

4.

МАЄ СВАЯКІ

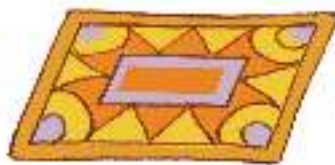

Дзед Францішак і інтэрнэт

МАЯ КВАТЭРА

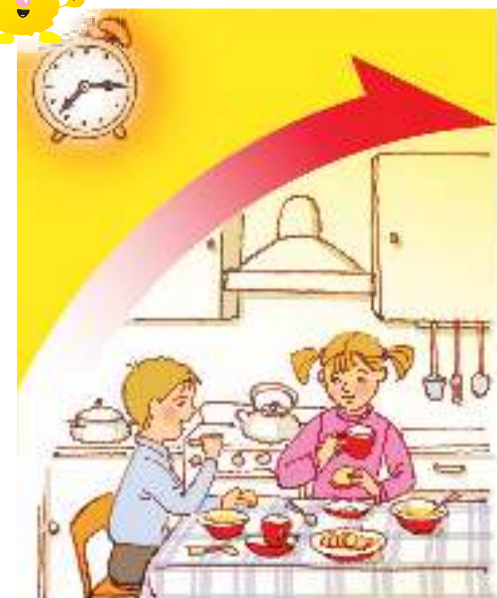
Лятаючае крэсла

РЭЖЫМ ДНЯ

Я і моя сям'я

АСАБІСТАЯ ГІГІЕНА

Лясная аптэка

АДЗЕННЕ І АБУТАК

?

Таня

шапка

шарф

?

Алеся

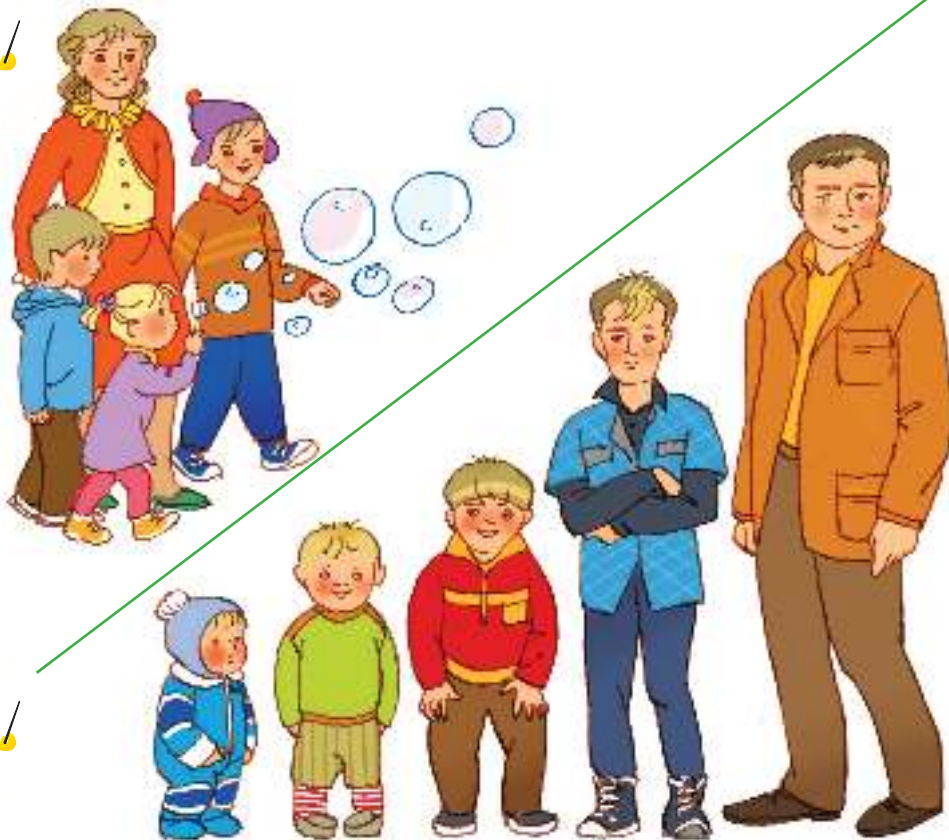
Я і мая сям'я

Вось дык прагулка!..

Янка

ЗНАЁМІМЯ З СЯБРАМІ

Коцік Петрык і мышка

КОТ
МЫШКА

дарóслыя каты́
малёнькая мышка

ГУЛЯЕМ РАЗАМ

кúры
трава

куст
лапа

маска
ёлка

Дзе жыве рэха?

лес

мўзыка

падарўнак

ЗАПРАШАЕМ НА ДЗЕНЬ НАРАДЖЭННЯ

Я і мае сябры

Мядовы пірог

свята

стол

дуб

браты́

абру́с

ду́плó

Якая мука́?

Якая вада?

А мёд?

У ДОМЕ (ХАЦЕ)

мама з татам
кλόпат

турбóты

бабуля з я^яулем
абавя́зак

сястра з братам

Чароўны прасік

прас
ша́фа

мокрая сукéнка
выда́тны ма́йстар

НА ВУЛІЦЫ (У ДВАРЫ)

дом двор жыхар сусёд
 занятак дапамога добрыя справы

Хто жыве ў двары

Пэвень, сабака, карова, парсіок —

У КРАМЕ

ля́лька ца́цка абара́нак цукэ́рка
 бо́ты штаны́ кашу́ля сукэ́нка
 У якой кра́ме ...?

Та́ту мы купля́ем .

Для мамы — .

А сыну — .

Мышка Пік-Пік займаецца бізнесам

двор

мышка

норка

слуп

кошка

канáпа

дóбрыя слóвы

вёрныя сябры́

НА ПОШТЕ

ПОШТА

ПАШТАЛЬЁН

ПАШТОВАЯ СКРЫ́НКА

Настачка

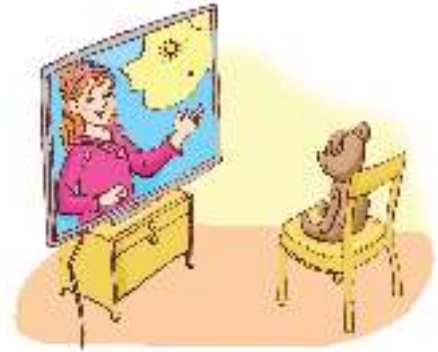
дом
поле

сумка
думка

квётка
букет

усмёшка
твар

НАДВОР'Е, З'ЯВЫ ПРИРОДИ

парасон

хма́ра

мала́нка

зо́рка

со́нца

вясёлка

ме́сяц

Пухнацік

птушка
бўсел
рамо́нак

воблака
крóпля
туман

соне́йка
спяко́та
дабрыня́

ПОРЫ ГОДА І ЗАНЯТАК ЛЮДЗЕЙ

корм для птушак
уборка хлѣба

дамок для шпакá
кóпка бѹльбы

Наташын букецік

Мама вынесла з хаты .

Насыпала Наташы на да-
лoнь .

Усё лета Наташа даглядáла
духмяныя .

А пёршага вёрасня Наташа
нарвála .

Найлепшы хлеб — ад сваёй працы.

Я І ЖЫВЁЛЬНЫ СВЕТ

зубр
зубры́
зубры́ны
зубра́ня

бу́сел буслы́ бусля́ня бусля́нка

Спрэчка звяроў

вавёрка барсук каза заяц янот

дўжы зубр квóлая мурашка

Хто сáмы мóцны?

Я І РАСЛІННЫ СВЕТ

лён
льняны́ абрус

бульба
бульбяна́я бабка

жыта
жытнёвы хлеб

цўкар
цукро́вы бурак

рамо́нак

вало́шка

бэз

Дзьмухавец Пузанчык

сад плот кветка пялётак

— разўмная кветка.

Хмáры на небе — ён закрывáе

МАЯ КРАЇНА

Мікіта

Васілінка

Іра

Іван

ішли

ву́лиця Мі́ра

Іван і Іра спынілі кро́кі. На доме —
на́зва ву́лицы. Як называ́ецца вуліца? На
якой вуліцы ты жы́веш?

Зямля пад бэлымі крыламі

вясна́ краі́на буслы́
бэлы́я вэ́тразі́ белы́я валасы́
бэлы́ ко́лер ільняно́й ткані́ны

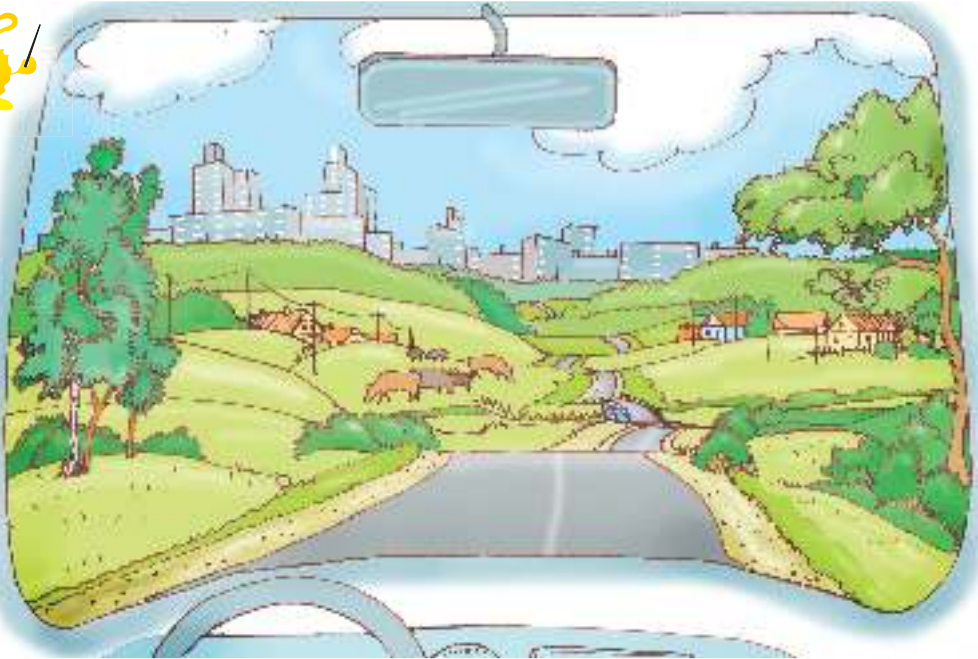

Кожную вясну мы сустракаем белых паважных птушак. Іх крылы падобныя на ветразі. На беларускія зямлі яны імкнўцца з іншых краін.

Буслы селяцца каля вясковых хат. У іх вялікія гнёзды. Там бусляняты.

Буслы сталі сімвалам нашай краіны. Беларусь — зямля пад белымі крыламі.

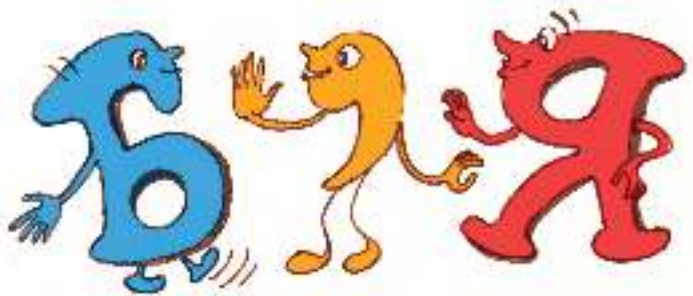
У РОДНЫМ ГОРАДЗЕ (ВЁСЦЫ)

пад'ём з'езд аб'езд

апостраф

аб'ява
бібліятэка

пад'езд
вўліца

вераб'і
пўмнік

Мяси́на, дзе я жыву

Саро́ка з праспекта

На вуліцы жыла саро́ка. Вераб'і з да́ху пад'езда пазіра́лі на яе. А саро́ка назіра́ла за вуліцай. Яна замаха́ла кры́ламі і апыну́лася каля біблія́тэкі. Не́як ля кіёска яна знайшла . Што там напі́сана? Можа, там аб'я́вы?

НАША НАВАКОЛЛЕ

Гг

га го гу гы гэ
гя гё гю гі ге

горад

гулялі

гульні

гэта

ягады

кругом

пабег

густы

Мясціна, дзе я жыву

Летам

Хóраша летам. Кругóm лес. Каля яго
невялікая палянка. За дамамі раслі
густыя кусты. А за горкай — сасновы бор.
Там паспéлі буйныя салодкія ягады .

збірае іх і думае: «Пайду па маму. Вось
назбіраём ягад!» Ён вясёлы пабéг дахаты.

СЛАВУТЫЯ ЗЕМЛЯКІ

Еўфрасі́ння По́лацкая

Францы́ск Скары́на

Марат Казе́й

Уладзі́мір Карва́т

Чч

ча чу чы чэ чо

шчыт

хлопчык

шчы́ры

меч

чалавек

шчаслі́вы

Мяси́на, дзе я жыву

Кожны чалавек хоча, каб краіна жыла шчасліва. За свабоду Айчыны змагались нашы салдаты. Яны героі.

У мірны час побач з намі слаўтыя землякі. Яны вядомыя сваёй добрай працай. Сярод іх рабочыя, урачы, вучоныя.

Хто хоча шчасліва жы , той працу павінен любі .

Дзедаў медаль

бой
сон

танк
страх

мужны баец
злы сабака

ПАМ'ЯТНЫЯ МЯСЦІНЫ

Хатынь

Плошча Перамогі

Бéлая вежа

Мі́рскі за́мак

Ў аў яў оў ёў ыў іў эў еў уў

Гарады Беларусі: Бра́слаў, Шклоў,
Дубро́ўна, Рагачо́ў, Магілёў,

Беларускія вёскі: Аўцюкі́, Б'удслаў,
Ляўкі́, Ручаёўка,

Ма́шына Радзіма

пад'ехалі
гаспадыня
Мар'іна Горка

кватэра
горад
Гомель

тлумачыў
галоўны
сяброўка

разгарнуў
убачыў
даўным-даўно

Маша склала азбуку гарадоў. Яна падабрала назвы гарадоў на кожную літару. Мінск — галоўны горад Беларусі. Ёй спадабаліся назвы Магілёў, Ваўкавыск. Чаму ў гарадоў такія назвы? Хочаш даведацца?

СІМВАЛЫ БЕЛАРУСІ

Гэта герб Беларусі.
На ім каласы, канюшына
і лён. Яны перавіты стужкай.

Гэта ... Беларусі.
Ён чырвонага і зя-
лёнага колераў. На ім
цудоўны арнамент.

Цц

ці це цё ця цю ць

герб гімн
сцяг памяць
Бацькаўшчына

сцэ́жка

цё́плы

ляця́ць

пяю́ць

госці́

ціка́вы

зві́няць

нясу́ць

Зямля — маці, а праца — бацька.

Што такое Бацькаўшчына?

Што такое Бацькаўшчына?

Знаеш?

Гэта ніва,
сцежачка лясная.
Гэта ў лузе
залатая пчолка,
а ў вачах тваіх —
вясёлка.

Гэта дом твой,
школа.
Гэта песні,
што звiняць наўкола.
Гэта сам ты,
гэта тата твой і мама,
і сябры твае таксама.

А. Касцецкі.

ГОНАР БЕЛАРУСІ

настаўніца
шахцёр

аграном
урач

цялятніца
трактарыст

Рр

ра ро рэ ру ры

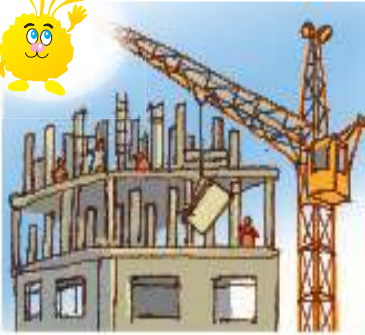
рукі прыйшлі дружныя трэба
работа робяць добрыя дрэвы

Па дарозе ідучы, грыбоў не набярэш.
Не раскусіўшы арэх, зерне не з'ясі.

Верныя памочнікі

У чалавека было есяць верных памочнікаў. Як пачне пра іх расказаць, не нахваліцца:

— Якія ў мяне добрыя работнікі! Усе яны ўмеюць. Трэба было — дом пабудавалі. Захацеў агарод ускапаць — калі ласка! А потым і дрэвы паса ілі.

— А ці дружна жывуць твае памочнікі? — спыталі ў чалавека.

— Дружней за іх у свеце не зной еш, — усміхнуўся той. — Кожную работу разам робяць.

А ў цябе ёсць такія памочнікі? Як іх завуць?

Р. Бензюрук (скарочана).

СВЯТЫ НА БЕЛАРУСІ

Дз дз

Радзі́ма	падзя́ка
дзяржа́ва	дзе́ці
падзе́я	дзе́нь

Дзень Незалежнасці — галоўнае свята нашай краіны. Радзіма стала свабоднай. Мы ўдзячныя ветэранам.

Купалле — народнае свята. У гэты дзень паляць вогнішча. Дзяўчаты плятуць вянкi і кідаюць іх у раку. Вянкi пльвўць па вадзе.

Мяси́на, дзе я жыву

Людзі спяваюць і вóдзяць караго́ды.

Купалі́нка, купалі́нка,
це́мная ночка,
це́мная ночка,
а дзе ж твая дочка?

Дж дж

ураджай

дождж

Дажы́нкі — свята ўраджаю. Ураджай збіраюць вóсенню. Тады і адзначаюць свята. На́ват дождж не перашкаджа́е святу.

Дзе шчо́драя праца, там — густа,
а дзе ляно́та — там пу́ста.

Я І МАЯ МОВА

Я жыву́ ў Беларусі. Беларусь — мая краіна. Побач маё землякі, сваякі, сябры́, суседзі. Беларусы — працавіты і мірны народ.

Вы ганарыцеся, беларусы, — наша мова такая прыгожая!

М. Дукса.

Белы ручнік мой, белы абрус,
сам я няцёмны душою.
Хто ў белым свеце я? Я — беларус, —
будзьце знаёмы са мною.

В. Жуковіч.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Мой край завецца Беларуссю : дапам. для педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашк. адукацыі / [аўт.-уклад. А. І. Красіла]. — 3-е выд. — Мазыр : Белы Вецер, 2008. — 160 с.

2. Незабудкі : вершы : для мал. шк. узросту / уклад. У. І. Карызна, Я. І. Хвалей. — Мінск : Юнацтва, 2000. — 336 с.

3. Дубініна, Д. М. Свет вакол мяне : вучэб.-метад. дапам. для педагогаў устаноў дашк. адукацыі з беларус. мовай навучання / Д. М. Дубініна. — 2-е выд., пашыр. — Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. — 128 с.

(Назва і нумар установы агульнай сярэдняй адукацыі)

Навучальны год	Імя і прозвішча вучня	Стан вучэбнага дапаможніка пры атрыманні	Адзнака вучню за карыстанне вучэбным дапаможнікам
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			
20 /			

Вучэбнае выданне

**Антонана Надзея Уладзіславаўна
Галяш Галіна Аксеньеўна**

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Вучэбны дапаможнік для 1 класа
ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з рускай мовай навучання

Нач. рэдакцыйна-выдавецкага аддзела *Г. І. Бандарэнка*.

Рэдактар *Т. У. Прымачонак*. Мастацкі рэдактар *Н. А. Хромава*.

Мастакі *Н. У. Сустава, Н. А. Хромава*. Камп'ютарная вёрстка *М. І. Чэплаводскай*.
Карэктары *К. В. Шобік, Д. Р. Лосік*

Падпісана ў друк 03.05.2017. Фармат 70×90^{1/16}. Папера афсетная.

Друк афсетны. Ум. друк. арк. 4,68. Ул.-выд. арк. 4,43+0,47 форз.

Тыраж 126 000 экз. Заказ

Навукова-метадычная ўстанова «Нацыянальны інстытут адукацыі» Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/263 ад 02.04.2014. Вул. Караля, 16, 220004, г. Мінск

ААТ «Паліграфкамбінат імя Якуба Коласа».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/3 ад 04.10.2013.

Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, г. Мінск

**Мая краіна
Бацькаўшчына**

**Радзіма
Айчына**

**Рэспубліка
Беларусь**

Мінск

Віцебск

Дняпро

Гродна

Неман

Магілёў

Бярэзіна

Гомель

Брэст

Прыпяць

